

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ І ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ
ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У РОМАНІ
«ПОШТОВА ЛИХОМАНКА» ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА»**

Виконала: студентка II курсу
Ang1-M22z групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Англійська мова і зарубіжна література)
Бевза Галина Анатоліївна

Керівник: **Сторчова Т.В.**,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ТА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ.....	7
1.1. Фразеологічна одиниця як об’єкт лінгвістичного дослідження.....	7
1.2. Класифікація і функції фразеологічних одиниць.....	13
1.3. Загальні підходи до перекладу фразеологічних одиниць.....	20
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У РОМАНІ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «ПОШТОВА ЛИХОМАНКА».....	27
2.1. Роль фразеологічних одиниць у літературному тексті.....	32
2.2. Функції англійських фразеологічних одиниць у романі «Поштова лихоманка».....	35
2.2.1. Експресивна функція.....	35
2.2.2. Ілюстративна функція.....	38
2.2.3. Конструктивна функція.....	39
2.2.4. Сильова функція.....	42
2.2.5. Пізнавальна функція.....	44
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У РОМАНІ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «ПОШТОВА ЛИХОМАНКА».....	48
3.1. Труднощі та виклики при перекладі англійських фразеологічних одиниць українською мовою.....	48
3.2. Способи перекладу англійських фразеологічних одиниць у романі «Поштова лихоманка».....	54
Висновки до розділу 3.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

Фразеологічні одиниці відіграють важливу роль у структуруванні та насиченні мовлення, надаючи текстам особливий колорит та виразність. У контексті літературного твору, такого як роман "Поштова лихоманка" Террі Пратчетта, фразеологізми виконують різноманітні функції, що збагачують мовленнєвий арсенал та створюють атмосферу та стиль, які характеризують твір.

Правильність перекладу фразеологічних одиниць в художніх творах є критично важливою, оскільки вони несуть в собі не лише лінгвістичні, а й культурні, історичні та авторські відтінки. Однак це завдання може бути вкрай складним через унікальний характер фразеологізмів, які часто мають специфічні смисли та асоціації в мові оригіналу.

У художніх творах, таких як роман "Поштова лихоманка" Террі Пратчетта, де автор використовує гумор та фантазію, вірний переклад фразеологічних одиниць стає ще більш важливим, оскільки вони створюють специфічний тон та атмосферу твору. Перекладач повинен враховувати не лише буквальний зміст, але й намагатися передати авторський стиль та емоційну забарвленість, щоб українські читачі могли відчувати той самий характер та настрої, які призначені автором.

Актуальність дослідження визначається наявністю поширеного інтересу до літературної творчості Террі Пратчетта та проблем перекладу художніх текстів. Роман "Поштова лихоманка" є визначним представником жанру фентезі та гумористичної літератури, а сам автор володіє неповторним стилем та вдало використовує фразеологізми для створення оригінального світу своїх творінь.

Зі зростанням зацікавленості українських читачів у творчості Террі Пратчетта та активним розвитком перекладацької сфери, особливо в контексті адаптації художніх текстів, виникає необхідність вивчення функціональності англійських фразеологічних одиниць у романі "Поштова лихоманка" та їхнього подальшого перекладу на українську мову. Це дослідження має значення для

вивчення особливостей перекладу фразеологізмів, які не лише відтворюють конкретні смисли, але й зберігають виразний стиль автора, сприяючи збереженню гумористичної та фантастичної атмосфери твору в українському варіанті.

У романі "Поштова лихоманка" Террі Пратчетта англійські фразеологічні одиниці використовуються для створення гумористичного ефекту та надання тексту особливого стилю, відіграють ключову роль у розкритті характерів, створенні емоційного фону та формуванні стилістично багатого літературного твору.

Метою дослідження є аналіз функціональності і перекладу англійських фразеологічних одиниць українською мовою в романі «Поштова лихоманка» Террі Пратчетта.

Завдання роботи:

1. Дослідити особливості фразеологічної одиниці як об'єкта лінгвістичного дослідження.
2. Розглянути класифікацію і функції фразеологічних одиниць.
3. Проаналізувати загальні підходи до перекладу фразеологічних одиниць з англійської мови на українську.
4. Проаналізувати роль фразеологічних одиниць у літературному тексті
5. Проаналізувати функції англійських фразеологічних одиниць у романі «Поштова лихоманка».
6. Проаналізувати труднощі та виклики при перекладі англійських фразеологічних одиниць українською мовою
7. Проаналізувати особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць у романі «Поштова лихоманка»

Об'єкт роботи: теоретичні і практичні аспекти дослідження особливостей перекладу фразеологічних одиниць українською мовою.

Предмет дослідження: фразеологічні одиниці українською мовою в романі «Поштова лихоманка» Террі Пратчетта.

Дослідження має **практичну цінність**, особливо для фахівців у галузі перекладу, лінгвістики та культурології. По-перше, таке дослідження дозволяє краще зрозуміти специфіку фразеологічних конструкцій в англійській мові та їх вплив на створення атмосфери та ідіоматичного висловлення у творі.

Практичний аспект дослідження полягає в наданні підказок та рекомендацій перекладачам, які працюють над українською версією роману. Оскільки фразеологізми часто не мають прямого еквіваленту в іншій мові, перекладачі можуть здійснити краще адаптовані переклади, зберігаючи при цьому автентичний характер та іронію оригіналу. Дослідження також служить основою для розуміння та адаптації англійських фразеологізмів у вивченні англійської мови для українських студентів та читачів. Вивчення таких конструкцій сприяє розширенню лексичного запасу та покращенню навичок виразності в українському мовленні.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі ролі та впливу фразеологізмів на текстовий матеріал даного літературного твору, а також в ретроспективному вивченні їхнього перекладу на українську мову. Дослідження зосереджується на виявленні експресивної, характеризуючої, іронічної та інших функцій фразеологічних одиниць у контексті роману, що визначає їхнє впливове значення в структурі твору.

Окрім того, наукова оригінальність полягає в аналізі стратегій та технік перекладу англійських фразеологізмів на українську мову, враховуючи мовно-стилістичні та культурні особливості обох мов. Дослідження спрямоване на виявлення труднощів та особливостей перекладу фразеологічних одиниць, що може внести вагомий внесок у розвиток теорії перекладу та вивчення міжмовного впливу фразеології.

Під час написання роботи використовувались наступні **методи дослідження**: аналіз і синтез теоретичного матеріалу, пошуковий, класифікації, узагальнення, аналіз роману, лінгвістичний (метод дозволяє визначити особливості фразеології, які можуть впливати на їх переклад) і контекстуальний аналіз (допомагає зрозуміти, як фразеологізми функціонують у визначених

обставинах та як це може впливати на їх переклад), семантико-прагматичний аналіз (дозволяє краще зрозуміти, як вони сприймаються читачем та як це може бути передано в українському перекладі).

Матеріали дослідження: роман Террі Пратчетта «Поштова лихоманка».

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку літератури з 30 джерел. Загальний обсяг роботи становить 61 сторінку.

ВИСНОВКИ

Під час написання роботи і досягнення поставленої мети ми дійшли наступних висновків.

Фразеологічна одиниця (ФО) є семантично й структурно стійким мовним зворотом, який неможливо розкласти на складові частини без втрати семантичного значення. ФО є важливою складовою лексики будь-якої мови, і вони виконують у ній різноманітні функції.

Фразеологічні одиниці (ФО) відзначаються рядом особливостей, що визначають їхню природу та роль у системі мови. Перш за все, важливо відзначити стійкість ФО, які є нерозкладними мовними виразами, їх неможливо розібрати на окремі складові частини без втрати семантичного значення. Другою важливою рисою є семантизованість, означаючи, що значення ФО не обмежується простою сумою значень його компонентів. Умовність є іншою характеристикою, що визначає ФО. Значення фразеологізму є умовним, або ж не визначається безпосередньо сумою значень його компонентів. Нарешті, важливо відзначити фразеологічність ФО. Це означає, що вони є фразеологізмами, тобто мають фіксовану структуру, яку неможливо змінити без втрати семантичного значення.

Розглядаючи класифікацію і функції фразеологічних одиниць, можна зазначити, що ці лінгвістичні структури відіграють важливу роль у формуванні мови та вираженні ідей. Стійкість, семантизованість, умовність і фразеологічність є ключовими характеристиками, що визначають фразеологічні одиниці як особливий клас мовних зворотів.

Аналізуючи загальні підходи до перекладу фразеологічних одиниць з англійської мови на українську, можна визначити, що цей процес вимагає не лише лінгвістичної компетентності, але й розуміння культурних та ідіоматичних особливостей обох мов. Здатність передати не лише буквально значення, але і виразність, гумор та іронію є важливими аспектами успішного перекладу.

Роль фразеологічних одиниць у літературному тексті полягає в їхньому внеску в структуру та стиль твору. Вони можуть створювати атмосферу, підкреслювати емоційність, а також надавати унікальності мовленню персонажів та загальному настрою тексту.

Функції англійських фразеологічних одиниць у романі "Поштова лихоманка" Террі Пратчетта виявляються у їхній експресивності, ілюстративності, конструктивності, стильовій та пізнавальній функціях. Вони сприяють створенню особливого мовного світу та збагачують текст літературного твору.

Труднощі та виклики при перекладі англійських фразеологічних одиниць українською мовою, виявлені в аналізі роману "Поштова лихоманка", включають локалізацію ідіом, збереження гумору та мовних ігор, а також уникання буквальності. Однак успішний переклад вимагає від перекладача не лише лінгвістичної, але й культурної компетентності для відтворення виразності та іронії автора в українському контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Л. Є., Москаленко А. Є. *Дослідження фразеологізмів. Значення фразеологізмів в українській мові*. 2023. PhD Thesis. ВНТУ.
2. Балахтар В.В. Адекватність та еквівалентність перекладу. “Спецпроект : аналіз наукових досліджень” : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : 2011. С. 28–33.
3. Баран Я. А. Фразеологія : знакові величини [навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов]. Вінниця : Нова Книга, 2008. 256 с.
4. Баранцев К. Т. *Англо-український фразеологічний словник*. К. : Т-во “Знання”, 2005. 1056 с.
5. Білоноженко В., Гнатюк І. *Словник фразеологізмів української мови*. К. : Наукова думка, 2003. 1096 с.
6. Бондар В. О. Семантичні, структурні і функціональні особливості фразеологічних одиниць з соматичним компонентом. 2023.
7. Велика А. М. Характерні особливості фразеологізмів у польській, англійській та українській мовах. In: *Modern Scientific Research: Achievements, Innovations and Development Prospects: proceedings of XIII International Scientific and Practical Conference*. 2022.
8. Власенко Л. В., Тригуб І. П. Фразеологічні одиниці та їх класифікація. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 2019, 39: 3.
9. Галинська О.М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. Проблеми зіставної семантики : збірник наукових статей. Вип. 10. відп. ред. Корольова А. В. К. : Вид. центр КНЛУ, 2011ч. 2. С. 72 – 76.
10. Геращенко Д. Проблеми визначення та класифікації фразеологічних одиниць. 2020.
11. Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Дослідження особливостей перекладу англійських фразеологізмів. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. Житомир, 2014. Випуск 74. 209–212 с.

12. Канчура Є. О. Моделювання текстуалізованого світу в романах-фентезі Террі Претчетта: автореф. дис ... канд. філол. Наук. Миколаїв, 2012. 20 с.
13. Кереченко С. М. *Використання фразеологізмів в англomовному мас-медійному дискурсі*. 2020. Master's Thesis. Сумський державний університет.
14. Коваль О. В. Трансформація фразеологізмів як засіб увиразнення художнього тексту (на матеріалі творів ХХ століття). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Філологічні науки*, 2014, 4: 123-132.
15. Кожуховська Л. Системні класифікації фразеологічних одиниць в україністиці. *Мовознавчі студії. Випуск 2 : Фразеологізм і слово у тексті і словнику*. Дрогобич : Посвіт, 2010. С.176 – 181.
16. Кравцова І.І. Фразеологізми в сучасній англійській мові: визначення, підходи, класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія:Філологія*. Одеса, 2016. № 20. Том 2. 29–32 с.
17. Краснобаєва-Чорна Ж., Усенко О. Експресивно-стилістична класифікація фразеологізмів у Словнику фразеологічних термінів сучасної української мови. *Лінгвістичні студії*, 2011, 23: 265-274.
18. Лисенко Д. Ю. Особливості перекладу описів персонажів у гумористичних фантазійних романах Террі Пратчетта (на матеріалі перекладів М. Госовської, Ю. Прокопець, О. Михельсона) : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 – філологія, наук. кер. М. В. Черник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 90 с.
19. Новікова Т.В. Переклад фразеологізмів крізь призму теоретичних досліджень. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Острог, 2015. Випуск 52. 203–207 с.
20. Пратчетт Террі. *Поштова лихоманка* (перший роман циклу «Мокр фон Губперук» серії «Дискосвіт»), переклад з англійської О. Михельсона. Львів. 2020. 416 с.

21. Псюк Н. М. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ. *Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 4 від 30 листопада 2018 року) Рецензенти: НМ Андрійчук – завідувач кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка, кандидат, 329.*
22. Соловйова А. О. АНТРОПОЦЕНТРИЗМ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ. НАЙМЕНУВАННЯ ОСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. *Маріупольський молодіжний науковий форум: традиційні й новітні аспекти дослідження і викладання іноземних мов і літератури: Матеріали IV Всеукраїнської, 2021, 57.*
23. Тихомирова О. Трансформація мотиву іншого світу в літературі фентезі (на матеріалі циклу «Дискосвіт» Террі Пратчетта). *Вісник КНЛУ. Серія Філологія. 13 (1), 121 – 127. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=kBVnVUgAAAAJ&citation_for_view=kBVnVUgAAAAJ:eQOLeE2rZwMC*
24. Тихомирова О. *Realms of Fantasy* (англійська, українська). Київ: вид. центр КНЛУ. 2011. с. 207.
25. Тодорова Н. Ю. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах. *Львів: «Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018.*
26. Шпильчук О. М. СТИЛІСТИЧНА ФУНКЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ. *Тенденції та перспективи формування професійної лексики: Доповіді, 177.*
27. Юхновець О. С. ФРАЗЕОЛОГІЧНА ОДИНИЦЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВЦІВ. *Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 9 від 29 січня 2018 року), 284.*

- 28.Хайдарі Н.І. Проблема розпізнання та виокремлення фразеологізмів у тексті. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2018. Випуск 5.Том 2. 82–86 с.
- 29.Muldner-Nieckowski P., Muldner-Nieckowski L. Wprowadzenie do frazeologii. URL: http://www.forum.frazeologia.pl/Wprowadzenie_do_frazeologii.pdf
- 30.Pratchett T. Going postal. URL: <https://silo.pub/goingpostaldiscworld-33.html>